

Í vár flutti Fornminnisavnið arbeidsholi síni niðan í bygningarnar hjá Royndarstöðini í Hoyvík. Seinni skal alt fornminnisvirksemið hjá savninum niðan á Hoyvíksgarði

Menningarstovan er farin at virka. Menningarstjóri er settur og tekur við starvinum 15. august. Næsta stig er at víkja virksemið hjá Menningarstovuini bæði her og úti um landið.

Landbúnaður

Uppskotið til nýggja jarðarlóg kom ikki aftur á tingborð í setuni 1986/87, tí búnaðarnevndin ynskti rúmari tíð til viðgerðina. Henda nevnd varð til endamálið gjørd til millumtinganevnd og greiðir helst málið aftur til tingið í hesi setuni.

Føroyska mjólkurin hevur nú veruliga yvirtikið heimamarknaðin og tað skjótari, enn menn droymdu um. Hildið varð, at 5% í árlegum vøkstri var rimiligur málsetningur, men fyrstu 6 mánaðirnar í ár er framleiðslan vaksin heili 21%.

Hetta fekk so enn einaferð bikarið at flóta yvir, og er nakað av mjólk farin fyri skeiðið í ár.

Tiltøk til tess at javna framleiðsluna yvir árið mugu tí fremjast, og møguliga er javningarstundningurin amboðið, sum skal nýtast enn meira, men verður tað helst neyðugt at minka prísir summarhálvárið, so meira verður tøk vetrarhálvárið.

Nýtslan av mjólk er um 7 mió. litrar árliga, og verður framleiðslan í ár millum 5,5 og 6 mió. litrar.

Avloysingarskipanin, sum avtalað varð í samgongugrundarlagnum, er farin at virka í hesum árinum. Bøndur kunnu nú fáa fritíðaravloysing um royndarstöðina í tann mun, henda kann lata fólk.

Arbeitt verður eisini fyri at fáa sjúkraavloysing, og er uppskot um at normera eitt starv á Royndarstöðini til hetta endamálið.

Arbeitt hevur verið við uppskoti um prísjavningargrunn fyri landbúnaðarvørur, men eru menn ikki samdir um slíka skipan, tó kemur hon møguliga til viðgerðar í tinginum hesa setuna.

Alivinnan

Tá ið hetta landsstýrið tók við, var onki samsvar millum smoltaling og sjógvaling. T. d. kundu tey nýggju loyvi til sjógvaling á vári 1985 bert fáa 14.000 smolt. Hesi áttu at fingið eini 60-70.000 smolt, um trygt grundarlag skuldi verið undir lönandi rakstri.

Tíverri kundu vit eisini sanna, at ov nógv loyvi til sjógvaling vóru givin á ávisum økjum, uttan at nóg nágreinligar árinnskanningar vóru gjørdar frammanundan. Talan verður tí um at kanna møguleikan fyri at flyta sjógvalistøðir burtur av hesum økjum, samstundis við at heilt nágreinligar árinnskanningar verða gjørdar á øðrum økjum, áðrenn ov nógv loyvi verða givin.

Vánaliga smoltstöðin og tørvandi árinnskanningar vóru orsök in til, at landsstýrið hevur verið afturhaldandi, tá talan hevur verið um at geva nýggj loyvi til sjógvaling. Smoltframleiðslan er økt so munandi, at vit nú kunnu tosa um, at javnvág er komin í. Í ár er framleiðslan millum 3 og 3,5 mió. smolt. Næsta ár verður hon 4 mió. Árinnskanningar eru og verða gjørdar. Grundarlag skuldi sostatt verið fyri nýggjum loyvum til sjógvaling.

Alivinnan er í ávisum figgjarligum trupulleikum. Í høvudsheitum eru orsökirnar trínar. Tær alt ov smá smoltnøgdirnar tey fyrstu árin, tann lági marknaðarprísurin, sum verið hevur tey seinastu tvey árin afturimóti árunum frammanundan, og tann stutta avdráttartíðin av lánunum. Landsstýrið hevur sett eina kanning av hesum viðurskiptum í gongd. Aliráðið, ídnaðargrunnurin og Menningargrunnurin gera kanningina saman við einum privatum ráðgeva. Úrslitið fylgirlegg um nakrar fáar dagar.

Fyri at bæta um figgjarligu støðuna hjá vinnuni hevur landsstýrið millum annað hugsað sær at broyta áramálið í øllum

aliloyvum. Higartil eru øll aliloyvi givin at galda í sjei ár. Avdráttartíðin hjá ídnaðargrunnunum, Menningargrunnunum og øðrum lánistovnum er hareftir. Tá ið kanningin av figgjarligu støðuni hjá alivinnuni er lokin, fer landsstýrið at taka støðu til, um áramálið í aliloyvum verður at seta upp í 10 ella møguliga 12 ár. Ídnaðargrunnurin, Menningargrunnurin og aðrir lánistovnar fara so væntandi at leingja avdráttartíðina í sama mun.

Á lóggávuøkinum kann verða nevnt, at lógin um sjúkurlóg hjá fiski er avgreidd á tingi og lýst at galda, at lógin um aling er í millumtinganevnd og verður vónandi avgreidd í hesi tingsetuni. Í farnu tingsetu varð tinglýsingarlógin eisini broytt, soleiðis at tað nú er møgulegt hjá lánistovnum at veita figging móti trygd í fiskinum. Eftir er nú at gera uppskot til lóg um útseting og havbit. Kanningar í sambandi við slíkt lóggávuárbeði fara í gongd nú.

Djórælæknatenastan er eitt týðandi mál hjá alivinnuni. Norðmæring er til ein fiskasjúkudjórælæknur. Hetta starv er sett. Landsstýrið hevur boðið sær til at útvega hølir og amboð til ein fiskasjúkudjórælæknur afturat. Hetta er treytað av, at vinnan vil gjalda fyri hesa tenastu í tilíkan mun, at gjöldini frá vinnuni svara til ta løn, ein fiskasjúkudjórælæknur skal hava. Í løtuni biður landsstýrið eftir einum útspeli frá vinnuni. Málið er at tryggja alivinnuni eins góða djórælæknatenstu og landbúnaðinum.

Eftir teimum metingum, sum gjørdar eru, verður útflutningurin av alifiski 10.000 tons í 1989 og 12.000 í 1990. Við verandi marknaðarprísunum skuldi hetta givið eitt útflutningsvirði uppá ávikavist 500 og 600 mió. kr. nevndu ár.

Sjóvinnumál

Í sambandi við trongstöðuna hjá farmaskipafloktanum eru átta skip seld í tvingslissølu í Rotterdam í ár og fyrra árið.

Hesi skip vóru øll latin føroyskum eigarum sum nýbyggingar í tíðarskeiðinum 1982-1985. Tapið, sum landskassin hevur havt av hesum skipum, er umleið 150 mió. kr. Talan er um stuðulslán og veðhald.

Høvuðsorsøkin, til at skipini komu í hesa trongstöðu, var, at raksturin av skipunum bert var førur fyri at bera eina skuld, ið var helvt ella minni enn ein helvt av tí skuld, sum skipini høvdu, tá tey komu.

Á tvingslissølunum eru skipini keypt fyri eina helvt og í summum fornum fyri minni enn eina helvt av tí, tey kostaðu at byggja. Tøl vísa, at í meðal vóru fraktratur og dollarakursurin ikki lægri í 1985 og fyrru helvt av 1986 enn í februar 1984, tá ið tey fyra av skipunum komu til landið.

Eftir hesum kann sigast, at orsøkin, at skipini komu í trongstöðu, var tann, at inntøkurarnar vóru munandi lægri enn mett varð, og at rentuútreiðslur og aðrar útreiðslur væl hægri enn mett, og kemst hetta m. a. av, at skipini gjørdust dýrari enn ætlað.

Landsstýrið var sannað at hjálpa feløgnum, áðrenn skipini fóru á tvingslissølu. Landsstýrið beyð sær til at umleggja skuldina til landskassin, t. v. s. veðhald og stuðulslán til lán, sum skuldu verða rindað aftur yvir 12 ár við eini rentu uppá 4% p. a. aftaná 3 ár. Um raksturin aftaná 3 ár ikki var førur fyri at rinda

rentur og avdrátt av skuldini til landskassin, var landsstýrið sannað til at tosa við felögin um nýggjar treytir, tá 3 ár vóru liðin.

Í sambandi við tað eina skipafelagið hevur verið sagt, at felagið hevði greiðar avtalur við tyska bankan og við landspartastjórnina í Slesvig-Holstein. Eftir at hesi fyra skipini vóru seld, var landsstýrið gjørt til syndabukk, men umrøddu avtalur hevur landsstýrið ongantíð sæð.

Hin vegin fekk landsstýrið greitt at vita, at treytin frá onkrum ávara var, at landskassin bert kundi vera við sum parthavari við lítari upphædd, hægst 5 mió. kr.

Tá sagt hevur verið, at landsstýrið — umframt 150 mió. kr. í útleggum — átti at sett seg fyri munandi upphæddir fyri at varðveitt hesi ov dýru skip í Føroyum, er hetta ógvuliga grunn búskaparlig hugsan.

Sum gongdin varð vörðin, var samfelagsliga talan um eitt beinleiðis hall uppá 20 mió. kr. árliga, og eru tað ikki avskrivningar tiknar við. Skuldu eisini hesar — umleið 70 mió. kr. árliga — verið fluttar yvir skattgjalddararnar frá øðrum vinnuøkjum í Føroyum, vildi talan verið um beinleiðis hall fyri samfelagið uppá 90 mió. kr. árliga.

Til tess at varðveitt eitt hall uppá 20 mió. kr. árliga í Føroyum skuldi landskassin sotatt í fyrstu syftu spent seg fyri hundraðir av milliðnum uttan vissu fyri, at hesar komu aftur um nokur ár við bótum marknaða.

Landsstýrið metti tað skeið, at spennan annað fyri enn tey veðhald, sum longu vóru givin. Havandi í huga, at hesir sjómenn undir galdandi umstøðum lættliga finga annað arbeiði, og havandi í huga, at skip av sama slag lógu til sølu í ymsum havnum fyri prísir, sum ikki komu upp í helvt av teimum, sum fóru, vildi slík yvirtøka av privatari ábyrgd verið fullkomiliga ábyrgdarleys mótevnis skattgjalddarunum.

Marknaðurin er framhaldandi gingin niður, og skulu ilógur fremjast, sum eru greiðar at virka, tá hesin gongur upp aftur, er skilabæti at keypa skip, sum nú fáast fyri botnprís.

Nevndi í fjór ta hugmóðigu liberalismu, sum bert stendur mót, tá landskassin er opin, men tað er avmarkað, hvussu nógv ber til at opna hann.

Vit hava frammanundan eitt framleiðslutól í fiskivinnu- og fiskatilvirkning, sum byggir á eitt náttúrligt rávørutilfeingi, og har tann umfordeling, sum skattgjalddarin er við til at fremja, samstundis tryggir honum inntøkuna. Skulu vit fjøltátta vinnulivsroynd okkara, mál tað vera við tættum, sum eiga ein náttúrligan rentabilitet.

Í hesum føri er «rávørutilfeingi» okkara dugnaliga og væl lærda sjófélk, og eg eri tí sannførdur um, at skilagóð fyriskipan framvegis kann geva okkum eitt haldgott støði til at byggja hesa vinnu uppá.

Landsstýrið hevur fingið fyrispurning, um møguleiki er fyri at skráseta donsk farmaskip í Føroyum. Her er talan um eina ætlan, har føroysk feløg átaka sær at reka donsk farmaskip, soleiðis at ágóðin so sum hýtur, umsiting, viðlíkahald o. s. fr. kemur føroyska samfelagnum til góðar. Talan er um donsk partsreiðarafeløg. Eisini hava fyrispurningar verið frá øðrum londum.

Var talan um partafeløg, vildi einasta treytin verið, at meirilutin av nevndarlímunum skal hava fastan bústað í Føroyum, men tá talan her er um partsreiðarafeløg, er spurningurin fløktari. Helst er ikki møgulegt at skapa lógargrundarlag fyri hesum. Tað eigur eisini at verða umhugað gjølla, áðrenn vit sleppa politikkinum um helst at eiga skipini á føroyskum hondum.

Orkuútbýggingin

Í ár er í fylgiskjølunum frágreiðing frá Orkuráðnum, sum visir, at arbeitt verður sera álvarsliga við livsneyðugu orkuútvæganini og orkusparingini.

Kanningar ráðsins hava fevt um:

Egin elverk á virkjum, avlophita frá brenni- og kraftstöðum, vatn- og vindorkumátningar, árinnskanningar, partrolling, vatnorkuútbýgging og streymorkuverk.

Serliga forvitnisligt er tað, at S.E.V. og Orkuráðið eru komin væl ávegis við fyrirleikan av víðari útbýgging av vatnorkuni í Eysturoy.

Helst fer S.E.V. fyrsta dagin at søkja friðingarnevndina um góðkenning av endaligum projekti til útbýgging í erva.

Kanningin, ið danska orkumálaráðið hevur latið gera av møguleikumum fyri at nýta havstreym í orkuverum, er ógvuliga spennandi.

Landsstýrið, S.E.V. og Orkuráðið fáa í heyst nærri kunning um hetta mál, tað umboð fyri teir, ið gjørt hava projektið, koma til Føroya.

Íbúðamál

Lógin um íbúðagrunn virkaði ikki eftir ætlan, m. a. tí kommuna, sum setti 18% í eina íbúðabygging, misti pening sín til grunnin, um íbúðin varð seld, og tí at fólk bert kundu búsiga í íbúðagrunnsíbúð í fimm ár.

Nevndin, sum landsstýrið setti at endurskoða lógina, mælti til heilt nýggja lóg um íbúðagrunn, og ognarvirkisráðið tey eisini broytt soleiðis, at nú er tað ikki grunnur, sum er ánári, men íbúðafeløg, íbúðastovnar og kommunur.

Lógirnar um Rentustudning til samansparing til sethúsa- og íbúðabygging og um Húsálansgrunn eru broyttar og gjørdar